

RINKEBY-KISTA STADSDELSFÖRVALTNING
OMSORG OM PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

TJÄNSTEUTLÅTANDE
SID 1 (5)
DNR 006-221-2009
2009-06-04
SDN 2009-06-17

Handläggare: Ewa-Britt Ek
Ellinor Forssmed-Östh
Johan Appelgren

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Anvisningar för upphandlingar inom omsorg om personer med funktionsnedsättning enligt LSS

Remiss från kommunstyrelsen (KS dnr 326-1430/2008).

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Ulla Johansson
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Från och med 1 september 2009 tillämpas lagen om valfrihetssystem (LOV) för upphandling av enskilt drivna verksamheter inom boende och daglig verksamhet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning enligt LSS. För att utöka utbudet av verksamheter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning som ska finnas med i valfrihetssystemet, föreslår stadsledningskontoret i sitt tjänsteutlåtande att upphandlingar av enskilt drivna verksamheter ska göras i enlighet med LOV. För att effektivisera upphandlingsprocessen föreslås vidare att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden får ansvar för stadens upphandlingar enligt LOV inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Ansvaret innebär att genomföra upphandlingar, godkänna leverantörer och förvalta avtal. När det gäller konkurrensutsättning av egen verksamhet föreslås att varje nämnd även fortsättningsvis ska ansvara för att genomföra upphandlingar enligt LOU. Stadsdelsförvaltningen har i allt väsentligt inte något att erinra mot de förslag som stadsledningskontoret framlägger i sitt tjänsteutlåtande och har därför valt att endast kommentera några av de områden som remissen behandlar.

Bilaga

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2009-03-23.

Remissbehandling

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande ”Anvisningar för upphandlingar inom omsorg om personer med funktionsnedsättning enligt LSS” har av kommunstyrelsen remitterats till stadsdelsnämnden för yttrande. Kommunstyrelsen har inom staden remitterat ärendet till samtliga stadsdelsnämnder samt till socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och kommunstyrelsens handikappråd. Remisstiden sträcker sig till den 1 juli 2009.

Ärendets beredning

Ärendet har tagits upp vid det lokala handikapprådets sammanträde den 22 april 2009. Rådet har beslutat att avstå från att yttra sig och hänvisar till det yttrande som kommunstyrelsens handikappråd avger.

Remissunderlaget i sammandrag

Kommunfullmäktige beslöt den 26 maj 2008 att införa valfrihet inom omsorg om personer med funktionsnedsättning enligt LSS. I samband därmed gavs kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram anvisningar och organisation för kommande upphandlingar. Den 1 januari 2009 trädde en ny lag om valfrihetssystem (LOV) i kraft i Sverige. Lagen skall utgöra ett alternativ till lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) och kan tillämpas på bl.a. omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning samt på hälso- och sjukvårdstjänster.

För att utöka utbudet av verksamheter inom omsorg om personer med funktionsnedsättning som ska finnas med i valfrihetssystemet, föreslår stadsledningskontoret att upphandlingar av enskilt drivna verksamheter ska göras i enlighet med LOV. Den upphandlande myndigheten som vill tillämpa denna lag måste annonsera löpande på en nationell webbplats för valfrihetssystem. Såväl privata företag som ideella organisationer kan ansöka om att bli godkända som leverantörer. Kommuner och landsting ges möjlighet att genom avtal reglera förutsättningarna för valfrihetssystem. Alla leverantörer som ansökt om att få vara med i ett valfrihetssystem och som uppfyller de fastställda kraven godkänns, varefter kontrakt tecknas.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden föreslås få ansvar för stadens upphandlingar enligt LOV inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Ansvaret innebär att genomföra upphandlingar, godkänna leverantörer och förvalta avtal. När det gäller konkurrensutsättning av egen verksamhet anser stadsledningskontoret att varje nämnd även fortsättningsvis ska ansvara för att genomföra upphandlingar enligt LOU. Dessa upphandlade enheter kommer automatiskt med i stadens valfrihetssystem.

Ersättningen till utföraren beslutas av kommunfullmäktige som även kan besluta om ändringar i t.ex. kvalitetskrav. Sådana beslut bör fattas i samband med att stadens budget beslutas. Genom att styra dessa beslut till ett tillfälle årligen ökar förutsebarheten för de utförare som finns i systemet. Behovet av omförhandlingar och den administration som det innebär begränsas. För att få ett konkurrensneutralt valfrihetssystem är det väsentligt att priser och andra förutsättningar är desamma vad gäller stadens entreprenadupphandlingar enligt LOU, för att bli godkänd enligt LOV och för stadens egen regi. De peng-

nivåer som kommunfullmäktige har beslutat om gäller i alla verksamheter oavsett driftsform och upphandlingsform.

LOV kräver att kommunen har ett ickevalsalternativ för de fall den enskilde inte kan eller vill välja utförare. Stadsledningskontoret föreslår att ickevalsalternativet utses genom närhetsprincipen, vilket innebär att det boende som ligger närmast den enskildes nuvarande bostad och som stämmer överens med den enskildes behov bör vara ickevalsalternativ, oavsett regiform (privat, entreprenad, kommunalt). När det gäller daglig verksamhet föreslås den verksamhet som ligger närmast den enskildes bostad med passande verksamhet, oavsett regiform, vara ickevalsalternativ.

När det gäller kraven på kvaliteten i verksamheterna ser stadsledningskontoret ingen anledning till att revidera stadens kvalitetskrav vid en övergång till ett valfrihetssystem enligt LOV jämfört med när upphandling sker enligt LOU. För att förenkla ansökningsprocessen m.m. kan dock vissa justeringar behöva göras i samband med att ett förfrågningsunderlag tas fram inför LOV-annonsering.

För att kunna hantera ansökningar och information om godkända leverantörer föreslår stadsledningskontoret att staden beslutar om nya leverantörer vid fastställda tidpunkter under året. Dessa beslutstillfällen bör vara minst fyra per år. En leverantör som inte blir godkänd kan när som helst lämna in en ny ansökan till staden.

I enlighet med LOV kan leverantörerna ansöka om att bli godkända löpande under året. En fastslagen avtalstid innebär att leverantörernas avtal kommer att löpa ut vid olika tidpunkter. När avtalet är på väg att löpa ut kan den leverantör som är intresserad av att finnas kvar i systemet genast lämna in en ny ansökan om att bli godkänd. Ett nytt avtal kan då träda i kraft genast när det gamla löper ut. Stadsledningskontoret föreslår att avtalstiden sätts till ett år med möjlighet till förlängning, ett år i taget sammanlagt maximalt 3 år, utan att en ny ansökan behöver lämnas in.

Stadsledningskontoret föreslår att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden får i uppdrag att förvalta avtalen och därmed följa upp de leverantörer som godkänns enligt LOV, men framhåller även att stadsdelsnämnderna har en viktig roll i kvalitetshänseende genom sin individuppföljning.

En av de större förändringar som inträder i samband med LOV-systemet är att staden kommer att ha en mängd leverantörer med olika avtalstider beroende på när de kommer in i systemet. I anslutning härtill är det mycket angeläget att det finns ett väl utvecklat administrativt stöd.

Enligt LOV ska den upphandlande myndigheten lämna information till enskilda om samtliga leverantörer som myndigheten tecknat kontrakt med inom ramen för valfrihetssystemet. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lätt-tillgänglig. Eftersom staden tillämpar valfrihet inom andra verksamhetsområden finns redan informationskanaler, framför allt används ”Jämför service” på stadens hemsida för

att sprida information till medborgarna. Stadsledningskontoret föreslår att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden får ansvaret för att uppdatera informationen när nya utförare kommer in i systemet enligt LOV eller när några faller ifrån.

Slutligen framhåller stadsledningskontoret att det i ett valfrihetssystem är viktigt att samma förutsättningar, så långt det är möjligt, gäller för alla utförare oavsett driftsform. De pengnivåer som kommunfullmäktige har beslutat om gäller all verksamhet.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen har i allt väsentligt inte något att erinra mot de förslag som stadsledningskontoret framlägger i sitt tjänsteutlåtande och har därför valt att endast kommentera några av de områden som remissen behandlar.

Upphandling enligt LOV av enskilt drivna verksamheter, s.k. enstaka platser inom omsorg om personer med funktionsnedsättning är att se som ett komplement till stadsdelsnämndernas egenregiverksamheter och till de entreprenadupphandlingar enligt LOU som stadsdelsnämnderna även fortsättningsvis förutsätts göra avseende de egna verksamheterna. Avsikten är att den enskilde ska kunna få ett ökat utbud av verksamheter att välja mellan. Då samtliga verksamheter ska ingå i valfrihetssystemet och då med enhetlig ersättning är det av stor vikt att även kvalitetskraven är enhetliga oavsett driftsform.

Boendet/bostaden för den målgrupp som här avses är ofta att se som ett "livslångt" boende, där tryggheten för dessa personer i stor utsträckning bygger på kontinuiteten vad avser boendet/bostaden, medboende och personalen. Det är inte ovanligt att boende/brukare i större utsträckning än vad som annars är brukligt, knyter an till den personal som arbetar inom gruppboendet. Förvaltningen kan här känna en oro inför den påfrestning det kan komma att innebära för en boende/brukare som eventuellt kan bli tvungen att söka ett nytt boende, om det först valda boendet i förlängningen inte visar sig hålla kvalitetsmåten och därmed inte får förlängt förtroende att driva sin verksamhet.

Införandet av LOV-systemet syftar till att ge de leverantörer som vill komma in på marknaden större möjlighet att göra detta snabbare och när det passar dem. Stadsledningskontoret föreslår att det i förfrågningsunderlaget ska anges ett antal tillfällen per år då beslut om nya leverantörer kommer att fattas. För att kunna upprätthålla en god överblick av tillkommande leverantörer bör, enligt förvaltningens mening, dessa tillfällen inledningsvis inte överstiga fyra gånger per år. Förvaltningen kan även konstatera att behovet av väl utvecklade administrativa system är en förutsättning för att bl.a. kunna hantera annonsering och den mängd med avtal med olika avtalstider som kommer att finnas beroende på när leverantörerna kommer in i systemet.

I ett valfrihetssystem med en stor mångfald av utförare, ökar kravet på uppföljning och utvärdering av verksamheterna. Förvaltningen ser här ett stort behov av välutvecklade och enhetliga verktyg för uppföljning av leverantörer som godkänns enligt LOV. Stadsdelsnämndernas individuppföljning är naturligtvis också mycket viktig i sammanhanget.

Stora krav kommer därmed också att ställas på nämndernas beställare och utförare vad gäller beställningar och genomförandeplaner. Förvaltningen kan även se behov av rutiner för nämndernas rapportering om eventuella brister i en verksamhet till socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, som ansvarar för att förvalta och följa upp avtalen med leverantörerna. Sådan information bör samordnas och snabbt vidarebefordras för att komma samtliga stadsdelsnämnder till del.

Tillgången till uppdaterad information om aktuella utförare i systemet kommer att vara av avgörande betydelse inför den enskildes val. För att kunna förmedla rättvisande och konkurrensneutral information om de olika utförarna, ser förvaltningen att biståndshandläggarnas roll utökas genom att de i en större utsträckning måste hålla sig ajour med vad gäller de olika utförarnas eventuella profiler och inriktningar samt hur och med vilken kvalitet de utför sina insatser. Detta kan bli en svår och omfattande uppgift om antalet utförare är stort och ständigt är i förändring.

Stadsdelsförvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
